

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування

Спеціальність: 106 Географія

Галузь знань: 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: завідувач кафедри географії України та регіоналістики,
д.геогр.н., доцент Костащук Іван Іванович

Профайл викладача:

[http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1594\]\[caf_per_s_id\]=95&commands\[1594\]=item](http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1594][caf_per_s_id]=95&commands[1594]=item)

Контактний телефон: (0372) 58-48-47

E-mail: i.kostaschuk@chnu.edu.ua

Консультації:

Вид консультацій	День проведення	Час проведення
Очні консультації	вівторок	13.00-14.00
Онлайн-консультації	вівторок	14.00-15.00
Очні консультації (за попередньою домовленістю)	понеділок	До 13.00
	вівторок	15.00-16.00
	середа	До 13.00
	четвер	До 13.00
	п'ятниця	Не проводяться

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни):

«Етнокультурний потенціал розвитку регіонів» є вибірковою навчальною дисципліною в системі підготовки географів-бакалаврів ОПП «Регіональний розвиток і просторове планування», яка вивчає територіальні відмінності етнокультурного розвитку як окремих суспільних (соціальних) груп населення, так і всього населення територіальних громад. Етнокультурно-територіальні відмінності – це реальне, але не бажане явище сучасного соціуму будь-якої держави. Саме через це частіше виникає соціально-політична напруга, починаючи з неконтрольованої міграції населення та інших негативних явищ сучасності. Отже, дослідження зазначених явищ, а саме – соціально-територіальних відмінностей регіонів, диспропорцій у етносоціальному розвитку на територіальному рівні є актуальним завданням сучасної соціальної географії, бо має важливе практичне значення. Дисципліна знайомить студентів із особливостями територіальних відмін етнокультурного потенціалу регіонів України, а також робить акцент на особливостях його використання в економіці нашої держави.

2. Мета навчальної дисципліни:

Сформувати у студентів систематизовані знання і розуміння особливостей просторових відмін у формуванні та сучасному стані етнокультурного потенціалу регіонів України, а також особливостях його використання в різних сферах економічного та суспільного життя.

3. Завдання курсу:

- ✓ розкрити студентам зміст курсу “ Етнокультурний потенціал розвитку регіонів ” як окремої дисципліни;
- ✓ ознайомити студентів з особливостями формування етнокультурного потенціалу регіонів України;
- ✓ ознайомити студентів з теоретико-методологічними основами соціальної географії – об’єктно-предметною областю, змістом, структурою, функціями, місцем у системі географічних наук, зв’язками з іншими науками тощо;
- ✓ розглянути основні поняття, терміни і категорії соціальної географії, тобто її понятійно-термінологічний апарат;
- ✓ висвітлити історичні особливості формування етнокультурного потенціалу в Україні;
- ✓ сформувати уявлення про основні традиційні та новітні соціальногеографічні галузі і напрями.

4. Пререквізити: Географія населення і розселення, Етногеографія України

5. Результати навчання:

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **загальні компетентності**, як:

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **загальні компетентності**, як:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **фахові компетентності**, як:

СК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи та суспільства, а також причинно-наслідкових зв'язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній та педагогічній діяльності;

СК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації. Уміння давати комплексну географічну оцінку території за результатами аналізу карт, здатність відображати географічні об'єкти і процеси за допомогою картографічних творів; використовувати професійно-профільовані знання і практичні навички для розробки та впровадження механізмів територіального менеджменту, районного планування, складання планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів.

Програмні результати навчання:

ПР 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПР 06. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук та регіональних досліджень.

ПР 15. Вміти створювати картографічні моделі, оформляти картографічні твори з використанням сучасних методів та технологій.

Програмні результати навчання:

Знання:

ПРН 2. Знати головні закономірності глобальних проблем сучасності, глобалізації, глобалістики та їх вплив на регіональному та локальному рівнях через призму сталого розвитку;

ПРН 3. Роз'яснювати сутність, класифікацію, чинники, закономірності розвитку природничо-суспільно-просторових процесів;

ПРН 4. Розуміти сутність та механізми інформаційних процесів у соціогеосистемах;

ПРН 5. Знати теоретичні та методичні основи географічного моделювання і прогнозування.

Уміння і навички:

ПРН 9. Уміти використовувати сучасні наукові здобутки географічних наук для отримання нових наукових результатів у галузі географії та регіоналістики, впроваджувати інноваційну діяльність;

ПРН 12. Виявляти актуальні напрями досліджень територіальної організації суспільства, досліджувати територіальну організацію суспільства на різних ієрархічних рівнях його життєдіяльності;

ПРН 13. Володіти методами географічного моделювання і прогнозування, використовувати знання для оцінки і прогнозу трансформації територіальної організації та регіонального розвитку у геосистемах різних ієрархічних рівнів;

ПРН 14. Аналізувати потенціал територій щодо здійснення того чи іншого виду господарської діяльності;

ПРН 16. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, академічної доброчесності, професійного кодексу поведінки.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: Географія культурної спадщини												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	V(I)	2(10)	4	120	2	15	15	-	-	70	20	залік
Заочна	V(I)	2(10)	4	120	2	4	4	-	-	92	20	залік

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми навчальних елементів	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 МАТЕРІАЛЬНИЙ ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАСЕЛЕННЯ											
Тема 1. Вступ до курсу «Етнокультурний потенціал розвитку регіонів»	7	2	-	-	-	5	7	1	-	-	-	5
Тема 2. Етнічний та соціально-демографічний потенціал регіонів України	7	-	2	-	-	5	7	-	1	-	-	10

Тема 3. Історико-культурні об'єкти етнічних спільнот в Україні	14	2	2	-	-	10	14	1	-	-	-	10
Тема 4. Виробнича інфраструктура як складова етнокультурного потенціалу	14	2	2	-	-	10	14	-	1	-	-	10
Тема 5. Підсумкове заняття	17	2	-	-	10	5	-	-	-	-	10	10
Разом за ЗМ1	59	8	6	-	10	35	59	2	2	-	10	45
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 ДУХОВНИЙ ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАСЕЛЕННЯ											
Тема 1. Музеї та їх значення у формуванні етнічної свідомості	9	2	-	-	-	7	11	-	1	-	-	10
Тема 2. Музичне та художнє мистецтво	13	4	2	-	-	7	11	1	-	-	-	10
Тема 3. Духовний потенціал етнічних спільнот в регіонах України	9	-	2	-	-	7	11	1	-	-	-	10
Тема 4. Освітній та науковий етнопотенціал регіонів України	11	1	3	-	-	7	11	-	1	-	-	10
Тема 5. Підсумкове заняття	19	-	2	-	10	7	-	-	-	-	10	7
Разом за ЗМ 2	61	7	9	-	10	35	61	2	2	-	10	47
Усього годин	120	15	15	-	20	70	120	4	4	-	20	92

6.2.1 Тематика індивідуальних завдань

1. Соціально-демографічна політика як складова соціально-демографічного розвитку.
2. Демографічний розвиток у регіональному соціально-економічному вимірі.
3. Природне відтворення населення як формуюча складова демографічної ситуації регіону.
4. Розселення населення в соціальному вимірі.
5. Соціально-географічні аспекти урбанізації.
6. Просторові особливості менталітету соціуму.
7. Дослідження соціогеографічного потенціалу (або окремої його складової) територіальної громади (на вибір студента)

6.2.2 Самостійна робота

1. Основні поняття та категорії курсу «Етнокультурний потенціал розвитку регіонів».
2. Соціальні негаразди як предмет дослідження соціальної географії.
3. Соціальна безпека як предмет дослідження соціальної географії.
4. Географія сприйняття (перцепційна географія) як соціальногеографічна наука.
5. Гендерна географія як соціально-географічна наука
6. Географія поведінки людини (біхевіористська географія) як соціально-географічна наука.
7. Соціогеографічний потенціал регіону (на вибір студента).

6.2.3 Теми практичних занять

Тема 1. Соціально-демографічний потенціал регіонів України
Тема 2. Соціальні негаразди як ризик соціогеографічного потенціалу регіонів
Тема 3. Виробнича інфраструктура як складова соціального добробуту населення
Тема 4. Якість життя населення та ІЛР як показники соціального потенціалу регіонів
Тема 5. Духовний потенціал етнічних спільнот в регіонах України
Тема 6. Освітній та науковий потенціал регіонів України

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю. Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента. Формою підсумкового контролю є екзамен (іспит).

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий

контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Засоби оцінювання. Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: контрольні модульні роботи з використанням стандартизованих тестів та вправ на логічне мислення; проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни. Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку чи екзамену).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30; 2 модуль – 30 балів.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати іспит з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 30 балів, він не допускається до складання іспиту.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається екзамен, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (екзамену чи заліку) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи – ІНДЗ (фіксовані виступи, реферати, статті, участь в олімпіадах, наукових конференціях тощо), може отримати додатково 20 балів, які також підсумовуються до підсумкової оцінки.

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця:

<i>Рейтингова оцінка з дисципліни</i>	<i>Оцінювання в системі ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Залік за національною шкалою</i>
90-100	A	5 (відмінно)	Зараховано
80-89	B	4 (добре)	
70-79	C	4 (добре)	
60-69	D	3 (задовільно)	
50-59	E	3 (задовільно)	
35-49	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	Не зараховано

1-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	
------	---	--	--

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі.

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (аудиторна (лекційний матеріал і практичні роботи) та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5		
6	8	8	8	-	6	8	8	8	-		

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Косташук І.І., Кісіль Р.В. Територіальна організація музеїв як об'єктів етнокультурного потенціалу Чернівецької області. *Географія та туризм : науковий журнал*. 2021. Вип. 64. С. 42-53. <https://doi.org/10.17721/2308-135X.2021.64.42-52>.

2. Косташук І.І. Релігійний простір України: суспільно-географічне дослідження : монографія. Чернівці: ЧНУ, 2018. 512 с.

3. Мезенцев К. Теоретико-методологічні надбання української географії і релігії / К. Мезенцев // «Часопис соціально-економічної географії» : Міжрегіон. зб. наук. праць. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – Вип. 3 (2). – С. 87–94.

4. Мезенцева Н. І. Гендер і географія в Україні : монографія / Н. І. Мезенцева, О. О. Кривець. – К. : Ніка-Центр, 2013. – 194 с.

5. Немець Л. М. Про завдання соціальної географії в дослідженні соціального розвитку регіонів України / Л. М. Немець // Український географічний журнал. – 2004. – № 2 (45). – С. 8–12.

6. Немець Л. Теоретико-методологічні аспекти сучасної соціальної географії / Л. Немець // «Часопис соціально-економічної географії» : Міжрегіон. зб. наук. праць. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2006. – Вип. 1. – С. 45–55.

7. Ровенчак І. І. Географія культури: проблеми теорії, методології та методики дослідження : монографія / І. І. Ровенчак. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 240 с.

8. Степаненко А. Онтологія соціальної географії як науки / А. Степаненко // «Часопис соціально-економічної географії» : Міжрегіон. зб. наук. праць. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – Вип. 10 (1). – С. 5-18.

9. Шевчук Л. Т. Соціальна географія : навчальний посібник / Л. Т. Шевчук. – К. : Знання, 2007. – 349 с.

8.2 Допоміжна

1. Голіков А. П. Вступ до економічної і соціальної географії / А. П. Голіков, Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К. : Либідь, 1996. – 320 с.

2. Куценко В. І. Соціальна безпека в контексті сталого розвитку / В. І. Куценко, В. П. Удовиченко. – Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2011. – 656 с.
3. Куценко В. І. Соціальна сфера регіону (стан та перспективи розвитку) / В. І. Куценко, Л. Г. Богуш, І. В. Опалева / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України. – К. : РВПС України НАН України, 1997. – 252 с.
4. Куценко В. І. Соціальний вектор економічного розвитку : монографія / В. І. Куценко; [під наук. ред. д-ра екон. н., проф., акад. НАН України Б. М. Данилишина; Рада по вивч. продукт. сил України]. – К. : Наук. думка, 2010. – 736 с.
5. Лукашевич М. П. Соціальні та галузеві соціологічні теорії / М. П. Лукашевич, М. В. Туленков. – К., 1999. – 343 с.
6. Немець К. А. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі : монографія / К. А. Немець, Л. М. Немець. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 228 с.
7. Немець Л. М. Просторова організація соціально-географічних процесів в Україні: монографія / Л. М. Немець, Я. Б. Олійник, К. А. Немець. – Х. : РВВ ХНУ, 2003. – 160 с. 231
8. Немец Л. Н. Устойчивое развитие: социально-географические аспекты (на примере Украины) : монография / Л. Н. Немец. – Х. : Факт, 2003. – 383 с.
9. Олійник Я. Б. Вступ до соціальної географії : навчальний посібник / Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 204 с.
10. Паламарчук М. М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії : [посіб. для викл. екон. і геогр. факультетів вузів, наук. працівників, аспірантів] / М. М. Паламарчук, О. М. Паламарчук. – К. : Знання, 1998. – 416 с.
11. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : [підруч. для студ. геогр. спец. вищ. навч. закл.] / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2009. – 544 с.
12. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики : навчальний посібник / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2005. – 632 с.
13. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії / О. І. Шаблій. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 444 с. 232
14. Шаблій О. І. Соціально-економічна географія України : навчальний посібник / О. І. Шаблій. – [2-е вид., перероб. і доп.]. – Львів : Світ, 2000. – 680 с.